

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้จะกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ศึกษาสภาพและปัญหาการวัด และประเมินผลการเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาทวี ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. การวัดผลและการประเมินผล
2. การประเมินผลตามสภาพจริง
3. การปฏิรูปการศึกษา

องค์ประกอบการปฏิรูปการศึกษาในส่วนของ การปฏิรูปการเรียนการสอน

การวัดและการประเมินผล

ความหมายของการวัดผลการศึกษา

การวัดผลศึกษานั้นมีนักวิชาการ นักการศึกษาได้ให้นิยาม และความหมายที่น่าสนใจหลายท่านด้วยกัน ไว้ดังต่อไปนี้

สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2544 : 485) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้น ต้องมีกระบวนการที่ตรวจสอบ และควบคุมคุณภาพของผู้เรียน ว่ามีคุณสมบัติตรงกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการนี้จะพยายามให้ได้มาซึ่งข้อมูลทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ว่าสอดคล้องกันดีหรือไม่ เรียกว่า “การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา”

การวัดผล

ภัทรา นิคมานนท์ (2540 : 8) กล่าวว่า การวัดผลหมายถึง การใช้เทคนิควิธีการซึ่งเรียกว่า เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อศึกษาค้นหา หรือตรวจสอบคุณลักษณะของบุคคล ผลงาน หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของสิ่งของ หรือบุคคลที่ต้องการศึกษา พิมพา สุวรรณฤทธิ (อ้างอิงจาก อุทุมพร จามรมาน 2530 : 6) ว่า การวัดผลได้ใช้กันอย่างแพร่หลายก่อนคำว่าประเมินผล ตามปกติการวัดจะหมายถึง กระบวนการ หรือ

ตัวเลขหรือสัญลักษณ์ จะถูกนำมาเกี่ยวข้องกับลักษณะของวัตถุ คน หรือสิ่งที่จะวัด การวัดจึงมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. ต้องมีกลุ่มของวัตถุหรือคน
2. ต้องมีคุณสมบัติของสิ่งที่จะวัด
3. ต้องมีการกระทำโดยการใช้ตัวเลขหรือสัญลักษณ์

ซึ่งเพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2540 : 4) ได้ให้ความหมายว่า การวัดผล คือกระบวนการที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือวิธีการ เพื่อหาตัวเลขหรือปริมาณจากคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งตรงกับแนวคิดของ กังวล เทียมกันท์เทสส์ (2535 : 16) ที่ว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการบอกปริมาณ หรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดและวัตถุประสงค์ของการวัด ซึ่งสอดคล้องกับ จ้านง พรายเยี่ยมแซ (2529 : 5) ที่ได้สรุปความหมายของการวัดผลว่า เป็นกระบวนการในการกำหนด หรือหาปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแทนพฤติกรรมหรือสมรรถภาพของบุคคลโดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัด และผลของการวัดจะออกมาเป็นตัวเลข หรือคะแนนว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด ในส่วนของ เสนอ ภิรมจิตรส่อง (2542 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผลเป็นการกำหนดตัวเลขเพื่อใช้แทนปริมาณของลักษณะของบุคคล หรือสิ่งของที่จะวัด โดยที่ลักษณะของบุคคลหรือสิ่งของที่จะวัดนั้นต้องวัดด้วยเครื่องมือที่สอดคล้องกันและใช้มาตราการวัดที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ พิมพา สุวรรณฤทธิ์ (อ้างอิงจาก กังวล เทียมกันท์เทสส์ 2540 :15) กล่าวว่า การวัดผล คือ การดำเนินการอย่างมีวิธีการ เพื่อให้ได้ทราบถึงปริมาณทางด้านคุณภาพของสิ่งของหรือบุคคลและอธิบายได้ในรูปของปริมาณ ได้แก่ ความกว้างความยาว ความลึก จำนวน เจตคติ ภาวะอารมณ์ ความฉลาด ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และอริย์ วชิรวราการ (อ้างอิงจาก ชวาล แพร์ตกุล 2518 : 40) ว่าการวัดผล คือ กระบวนการใด ๆ ที่จะได้มาซึ่งปริมาณ จำนวนหนึ่งอันมีความหมาย แทนขนาด สมรรถภาพ นามธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือกระตุ้น ก็ถือเอาจำนวนผลงานที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาได้ตอบออกมาเป็นเครื่องชี้บอกเขาว่ามีสมรรถภาพในเรื่องนั้น ๆ เพียงใด ส่วน อารีย์ วชิรวราการ (2542 :26) ได้สรุปว่า การวัดผล คือ การกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งที่ถูกวัดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเขาวดี วิบูลย์ศรี (2540 : 50) ได้ให้ความหมายของการวัดผลคือ กระบวนการบ่งชี้ผลผลิตหรือคุณลักษณะที่วัดได้จากเครื่องมือวัดผลประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่เป็นระบบโดยใช้เครื่องมือที่เชื่อถือได้เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลขหรือสัญลักษณ์ของสิ่งที่วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การประเมินผล

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 151 ; อ้างอิงจาก สตัฟเฟิลบีม 1973 : 128-150) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการแสวงหา รวบรวม และจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์มาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจหาทางเลือกต่าง ๆ และไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 151) ได้สรุปไว้ว่า การประเมินผลคือ กระบวนการในการแสวงหา รวบรวมและจัดเตรียมสารสนเทศเพื่อตีค่าผลงานที่ได้กระทำมาแล้วว่าบังเกิดผลดีเพียงใด โดยดำเนินการอย่างมีระบบและมีหลักเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับภัทรา นิคมานนท์ (2540 : 8) ที่สรุปว่า การประเมินผล คือ การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้มาจากการวัดมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการหาข้อสรุปตัดสินประเมินค่า หรือตีราคา โดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (อ้างอิงจาก สมนึก ภัททิยธนี 2537 : 3) ว่าการประเมินคือ การตัดสินหรือวินิจฉัยหรือตีราคาของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตรงกับบุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (มปป : 6) ที่ว่าการประเมินคือ กระบวนการที่กระทำต่อจากผลการวัดผลแล้ววินิจฉัยตัดสินลงสรุปค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์ และพยอม วงศ์สารศรี (2540 : 144) ที่ได้สรุปว่าการประเมินผล คือ เป็นกระบวนการของการตัดสินใจ วินิจฉัย การตีราคาสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยความยุติธรรม ความไม่ลำเอียงหรือมโนคติของผู้ประเมินตรงกับ จำนวน พรายแยมแจ (2529 : 5) ที่สรุปไว้ว่า การประเมินผล คือ กระบวนการในการตัดสินใจ หรือวินิจฉัย เพื่อตีราคาหรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพฤติกรรมของคนใดคนหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ ประกอบการพิจารณาในส่วนที่เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2542 : 10) ได้สรุปว่าการประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินหรือสรุปผลคุณภาพ คุณค่า คุณลักษณะการกระทำต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลว่าผลที่ได้นั้น ดี - เลว สูง - ต่ำ มาก - น้อย กว่าเกณฑ์ที่กำหนดหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้เพียงใด ฉะนั้นการประเมินผลจะเชื่อถือได้หรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับผลการวัดผล กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2535 : 16) กล่าวว่า การประเมินผล คือ กระบวนการประเมินค่าขั้นสุดท้ายว่า วัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงไร ทั้งนี้โดยการพิจารณาผลที่ได้จากผลการวัด และส่วนประกอบอื่นเพื่อการประเมินค่าที่เหมาะสม เสนอ ภิรมจิตผ่อง (อ้างอิงจาก Hart 1994 : 1) การประเมินผล (Assessment) เป็นกระบวนการที่รวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น การสังเกตผู้เรียน การตรวจสอบกระบวนการทำงานของผู้เรียน การทดสอบความรู้และทักษะการถามคำถามที่สำคัญ และในการประเมินจะค้นหาว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไร และเรียนรู้อย่างไร สำหรับ เสนอ ภิรมจิตผ่อง (2542 : 2) ได้สรุปการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการสังเคราะห์สารสนเทศที่รวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการตัดสินใจ

คุณค่าหรือทางเลือกของสิ่งที่ประเมิน หรือเพื่อนำมาตีค่าเป็นความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนส่วน อารีย์ วชิรวารการ (2542 : 3 ; อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2524 : 56) การประเมินผล คือ กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ หรือการกระทำใด ๆ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ในแง่การเรียนการสอน การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ใช้ตัดสินใจว่า ผู้เรียนได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตามเป้าหมายของการสอนหรือไม่เพียงใด การ ประเมินผลการเรียนควรมุ่งเน้นที่เอกลักษณ์บุคคลมิใช่ความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ ควรเน้น ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การสอน และอารีย์ วชิรวารการ (2542 : 4) ได้สรุปการประเมินผลว่า การประเมินผลเป็นการตีราคาของตัวเลขที่ได้จากการวัดผล ว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” หรือจะให้ ก ข ค ง หรือ จ การประเมินผลจึงต้องใช้วิจารณญาณ ส่วนตัวของผู้ประเมินด้วย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลหมายถึง กระบวนการ สืบเนื่องจากการวัดผลเพื่อพิจารณา ตีค่า ตัดสินคุณลักษณะสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่เป็น ระบบและมีหลักเกณฑ์

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 22 - 24) กล่าวในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถาน ศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตาม ความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้น การประเมินผู้เรียนต้อง เกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญ คือ ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน ซึ่งจากที่กล่าวมา ข้างต้น ครูผู้สอนจะต้องใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เปิดกว้างความคิด ดังนั้นการประเมินผล ในอนาคตจึงควรมีลักษณะดังนี้

1. ควรมีการประเมินจากพฤติกรรมในการเรียนของเขาด้วย เช่น ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คุณธรรม จริยธรรม โดยครูใช้วิธีหลากหลาย เช่น การสังเกต การพูดคุย การสอบถาม การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. ข้อสอบและแบบทดสอบต้องมีทั้ง ปรนัยและอัตนัย และควรมีทุกแนวความรู้ ความจำ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ การวิพากษ์วิจารณ์

3. ควรมีการประเมินผลจากการสอบปากเปล่าด้วย เพราะบางคนถนัดพูดไม่ถนัดในการเขียน

4. การประเมินควรมีบุคคล 4 ฝ่าย คือ ตัวนักเรียนเอง เพื่อน ครู และบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง หรือ ครูคนอื่น

5. ทุกครั้งที่มีการประเมิน ควรมีการวิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะในทางสร้างสรรค์ ผู้ประเมินต้องเป็นกลาง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม (2544 : 93 ; อ้างอิงจาก Popham 1995) ว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน (Real World Situations) (อ้างอิงจาก Zessoules & Gardner, 1991) ว่าเป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) การที่จะทำให้นักเรียนบรรลุถึงความต้องการของแต่ละบุคคลได้นั้น วิธีการประเมินตามสภาพจริงจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วย

สำหรับ บูรชัย ศิริมหาสาร (2541 : 5) ได้กล่าวถึง การประเมินตามสภาพจริงไว้ว่า การวัดและการประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญทางการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่เป็นกระจกเงา คอยสะท้อนภาพความสำเร็จ หรือล้มเหลวของครูและนักเรียน ดังนั้นนักการศึกษาจึงพยายามพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล โดยอาศัยคำถามที่ว่า “ทำอะไร จึงจะประเมินความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้” ที่เรียกว่า “4 P” คือ วิธีการประเมินที่สะท้อนความสามารถ ที่แท้จริงของนักเรียนได้

1. Performance คือ วิธีการประเมินที่เป็นการแสดงออกของนักเรียนในภาคปฏิบัติ เช่น การสอบนาฏศิลป์ หรือภาษาไทยที่ให้นักเรียนอ่านให้ฟัง

2. Process คือ วิธีการประเมินที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนคือ การสังเกต ขั้นตอนทำงาน หรือวิธีการแก้ปัญหาในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม

3. Products คือ วิธีการประเมินที่เน้นผลผลิตของนักเรียน เช่น การตรวจผลงานศิลปะ

4. Portfolio คือ วิธีการประเมินโดยให้นักเรียนเก็บสะสมงาน หรือจัดทำแฟ้มสะสมงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 4-5) กล่าวถึง ความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริงโดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่าย และจะเกิดขึ้นได้ทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการ

ประเมินที่มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ สำหรับ สมนึก นนธิจันทร์ (2542 :70) ได้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า เป็นการประเมินผลที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ ส่วน อารีย์ วชิรวารการ (2542 : 22) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง ว่าเป็นกระบวนการในการสังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลจากวิธีการและผลที่นักเรียนทำ ซึ่งจะเป็นการประเมินที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เน้นวัดที่การแสดงออก จัดกระบวนการวัดผลผลิตและเพิ่มสะสมงาน สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรณ (2544 : 98) ได้สรุปความหมายของการประเมินตามสภาพจริงได้ว่าในเบื้องต้นการประเมินตามสภาพจริง หรือการประเมินทางเลือกใหม่ เป็นการประเมินที่ใช้เครื่องมือวัดหลากหลายวิธีเพื่อประเมินการปฏิบัติวัน - ต่อ- วันในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน แทนความเชื่อที่ใช้เพียงแบบทดสอบอย่างเดียวในการประเมินผล แต่สุวิทย์ มูลคำ (2543 : 22) ได้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง หรือการคิดและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอะไร และทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอะไร” และ “ทำไม” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมาย และทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป แต่ไตรงค์ เจนการ (2544 : 27 ; อ้างถึงใน Meyer 1992) การประเมินตามสภาพที่แท้จริงหมายถึง การกำหนดให้ผู้เรียนมีเวลาอย่างเพียงพอต่อการวางแผน การลงมือทำงานได้ผลงานสำเร็จสมบูรณ์ การได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและได้ปรึกษาร่วมกับผู้เรียนด้วยกัน

จากแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้น พอสรุปความหมายการประเมินตามสภาพจริงได้ว่า เป็นกระบวนการประเมินกิจกรรมและผลงานต่าง ๆ ที่ผู้เรียนกระทำ โดยการสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูล ควบคู่กับการเรียนการสอนโดยผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง

ลักษณะการประเมินตามสภาพจริง

บุรชัย ศิริมหาสาร (2541 : 5) ยังกล่าวถึงลักษณะการประเมินตามสภาพจริงว่า มีลักษณะดังนี้

1. เน้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเพื่อสะท้อนถึงความรู้ ความสามารถที่แท้จริง เช่น การเขียนรายงาน
2. มุ่งเน้นจุดเด่นของนักเรียนมากกว่าจุดด้อย เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถของนักเรียน ได้เต็มศักยภาพ

3. ไม่เน้นเฉพาะประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน (Skill Assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดซับซ้อนของนักเรียนในการทำงาน

4. เน้นการประเมินสอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันหรือในโลกแห่งความเป็นจริง (Real World Tasks) เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง ซึ่งมีความหมายต่อนักเรียนทำให้เกิดการถ่ายโยงความรู้

5. ใช้รูปแบบการประเมินหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ และการเก็บสะสมผลงาน

6. เป็นการร่วมมือในการประเมินผลระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลยืนยันความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

7. เน้นรู้จักตนเอง พัฒนาตนเองมากกว่าไปเทียบกับคนอื่น

8. การประเมินผลจะสัมพันธ์อย่างกลมกลืนไปกับการเรียนการสอน จากที่บรูซ สิริมหาสาร กล่าวมาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับอารีย์ วัชรวราการ (2542 : 22) ที่กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กันกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมเป็นสำคัญ Performance based ที่แสดงออกมาจริง

3. ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของนักเรียน

4. เน้นการพัฒนานักเรียนและการประเมินตนเอง

5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานเหตุการณ์ในชีวิตจริง ที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

6. มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกบริบททั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานซึ่งเป็นผลจากบูรณาการความรู้ ความสามารถหลายด้านของนักเรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

9. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความสุข

10. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีส่วนได้ส่วนเสียในการเรียน และแนวคิดดังกล่าว เกี่ยวกับลักษณะการประเมินตามสภาพจริง ทั้งยังสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2543 : 23) ที่สรุปไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลาทั้งที่สถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน

2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริงๆ

3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน

5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง รวมทั้งเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติทุกด้านทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

แต่สมนึก นนธิจันทร์ (2542 : 72) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริงที่แตกต่างไปว่าการประเมินผลตามสภาพจริง คือ

1. เป็นการประเมินตามสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลาทั้งที่สถานการณ์ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน

2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง คือให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดงสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ หรือทำงาน

3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่ง ที่เน้นทักษะที่มีการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาโดยตรง การทำงาน และการแก้ปัญหา นั่นคือ เน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา

4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง

5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือ ความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนใน

ทุกแง่ ทุกมุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทาง ซึ่งหมายถึง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีหลากหลายด้วยกัน

6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง

7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ ตามความต้องการของตนเองว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวางแผนท

การประเมินผล อันเป็นการเรียนและการประเมินผลที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง
จรัญ คำยัง (2544 : 56) ยังให้แนวคิดที่แตกต่างเกี่ยวกับลักษณะการประเมินตามสภาพจริงไว้ว่า

1. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนา (Celebrates Learning and Development)
2. เน้นการพัฒนาที่ปรากฏ (Emphasizes Emerging Development)
3. เห็นความแกร่งของผู้เรียน (Capitalizes upon the Strengths)
4. ใ้การพัฒนาอย่างพอเพียง (Developmentally Appropriate)
5. อยู่บนพื้นฐานของชีวิตจริง (Based on Real – life Events)
6. เน้นการปฏิบัติ (Performance Based)
7. สัมพันธ์กับการเรียนการสอน (Related to Instruction)
8. การพัฒนามีความสมบูรณ์และแสดงความต่อเนื่องของการสอน (Development can be Valid and can Inform Continuing Instruction)
9. เน้นการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย (Focuses on Purposeful Learning)
10. เกิดขึ้นในทุก ๆ บริบท (Ongoing in all Contets)
11. ใ้การเรียนรู้และความสามารถในลักษณะกว้าง (Provides a broad and General picture of Student Learning and Abilities)
12. เกิดจากความร่วมมือของครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้อื่นที่มีความจำเป็น (Collaborative among Teachers, Students, parents and Others as Needed)

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น พบสรุปได้ว่า ลักษณะการประเมินตามสภาพจริงนั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีความรู้ ทักษะความสามารถที่แท้จริงตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ให้มีการประเมินไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน โดยให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

วิธีการประเมินตามสภาพจริง

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544 : 93 ; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ 2539) พอสรุปได้ว่าวิธีการประเมินตามสภาพจริงจะช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง กระบวนการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง อาจใช้การสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน และวิธีการทำงานที่นักเรียนทำ ในส่วนของ อารีช วัชรวารการ (2542 : 23) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงว่า เป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้า และพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการและสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น

1. การสังเกต สามารถทำได้ทุกสถานการณ์
2. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ ทำได้ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ การแสดงออกในด้านต่าง ๆ
4. แบบทดสอบวัดความสามารถจริง Authentic test ด้วยการสร้างคำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ หรือสร้างความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิม
5. การรายงานตนเอง ด้วยการให้นักเรียนพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึนึกคิด ความเข้าใจความต้องการ วิธีการ และผลงานนักเรียน
6. แฟ้มสะสมงาน เป็นตัวอย่างผลงานที่มีการรวบรวมไว้เป็นระบบช่วงหนึ่ง เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเข้าใจ ความรู้ ทักษะ สนใจ อดทน ความพยายาม ก้าวหน้าสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของออร์ทู มุลค่า และคณะ (2542 : 158) ว่า วิธีในการประเมินตามสภาพที่แท้จริงสามารถประเมินได้หลายวิธี และให้แนวทางการประเมินตามสภาพจริงไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้
 - ลักษณะที่ 1 พฤติกรรมการแสดงออก หรือสิ่งที่ไม่ใช่ผลงาน/ชิ้นงาน ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน การอภิปราย การร่วมกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย หรือสมมุติขึ้น เช่น การเป็นผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
 1. การสังเกต เป็นการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านการใช้ความคิด ด้านอารมณ์ ลักษณะนิสัยในขณะที่การปฏิบัติงานสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ซึ่งการประเมินควรจะเป็นแบบบันทึกการสังเกต

2. การสัมภาษณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ความคิด ความรู้สึก กระบวนการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา ฯลฯ เพื่อใช้ประกอบการสังเกต เพื่อความมั่นใจในการตัดสินใจ

3. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล เช่น เพื่อนร่วมชั้น ผู้สอน และผู้ปกครอง เป็นต้น

4. การใช้แบบทดสอบที่เน้นการปฏิบัติจริง คำถามที่อยู่ในแบบทดสอบควรเป็นคำถามที่เน้นการแสดงถึงภูมิรู้ กระบวนการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมความสามารถ และเนื้อหาสาระตามหลักสูตร โดยผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และแสดงวิธีคิดออกมาเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน มีคำตอบที่ถูกต้องหลายคำตอบ มีวิธีการคิดหาคำตอบได้หลายวิธี ตลอดจนมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน

ลักษณะที่ 2 ผลงานและชิ้นงานที่เกิดขึ้น ได้แก่ สิ่งที่ผู้เรียนได้สร้างขึ้น รายงานเดี่ยว รายงานกลุ่ม รายงานการเรียนรู้ หนังสือเล่มเล็กประกอบการเรียน/การอ่านที่ผู้เรียนเขียนขึ้น เป็นต้น

1. การตรวจงาน/ผลงาน เช่น การตรวจผลงานภาคปฏิบัติ การตรวจผลงาน/ชิ้นงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. การรายงานตนเองของผู้เรียน เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเขียนบรรยาย หรือตอบคำถามสั้น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ วิธีการคิด วิธีการทำงาน ความพอใจ ความภาคภูมิใจในผลงาน ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาผลงานและการพัฒนาตนเองของผู้เรียน

3. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล เช่น เพื่อนร่วมชั้น ผู้สอน และผู้ปกครอง เป็นต้น

4. การใช้แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานเป็นการสะสมงานของผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์ ซึ่งเป็นผลงานหรือตัวอย่างผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น และเป็นผลงานที่แสดงถึงความสามารถ ความพยายาม ความก้าวหน้า ความถนัด หรือผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่องของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน การเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสินใจ ความสามารถ การแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน ตลอดจนการประเมินผลงานที่เกิดขึ้น

สำหรับสมนีก นนธิจันทร์ (2542 : 76) ได้เพิ่มวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่แตกต่างไว้พอสรุปได้ว่า วิธีการประเมินตามสภาพจริงมีดังนี้

1. การสังเกต สามารถทำได้โดยวิธีการตั้งใจและไม่ตั้งใจ โดยครูต้องกำหนดพฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกไว้
2. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ต้องประกอบด้วย ลักษณะการพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ การพูดคุยหรือการสนทนานั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาสาระที่แน่ชัด การพูดคุยจะต้องมีการนัดหมายหรือกำหนดล่วงหน้าได้
3. การสอบถาม เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการทราบจากผู้ตอบ ซึ่งแบบสอบถามอาจมีลักษณะการสร้างขึ้นมาเพื่อทดแทนการสัมภาษณ์ คำถามจะเป็นปลายเปิด ชนิดเขียนตอบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอิสระ ปราศจากแรงกดดันใด ๆ คำตอบที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วิธีการทำงาน ความคิด และบุคลิกภาพของผู้เรียนเอง
4. การตรวจผลงาน เป็นวิธีที่ครูใช้อยู่เป็นประจำ การตรวจผลงานจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่กำลังประสบปัญหาในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน อีกส่วนหนึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจงานมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ครูทำได้ตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลการปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ
5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนของนักเรียน การประเมินจากบุคคลหลาย ๆ คน เป็นการหาความเชื่อมั่นในการประเมินจากสภาพความเป็นจริง บุคคลที่สามสารถประเมิน คือ ครูในโรงเรียน เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง เป็นต้น
6. การเยี่ยมบ้าน การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนรู้และเข้าใจในสภาพที่เลี้ยงดู สภาพแวดล้อมและบริบทอื่นที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สามารถนำมาประกอบวิธีการและเครื่องมืออื่นในการวินิจฉัยผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
7. การศึกษารายกรณี การศึกษารายกรณีเป็นการศึกษารายละเอียดที่ต่อเนื่องกันในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนได้ข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่พอจะวิเคราะห์หรือตีความได้ถูกต้อง และเป็นจริงของบุคคลที่ต้องศึกษา จำเป็นต้องใช้เทคนิคและเครื่องมือที่หลากหลาย ศึกษาทุกแง่มุมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ ตีความ และสรุปอย่างละเอียด
8. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง การประเมินลักษณะนี้ ควรเป็นปัญหาที่มีความหมายต่อผู้เรียน เป็นปัญหาที่เลียนแบบได้ในชีวิตจริงผู้เรียน แบบทดสอบมีความครอบคลุมความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร ผู้เรียนใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ วิธี ควรมีคำตอบถูกหลาย ๆ คำตอบ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบที่ชัดเจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและการประเมินผล ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความ

สนใจที่จะเรียนรู้และพอใจที่จะสร้างหรือผลิตผลงานที่มีความหมายออกมาอย่างสม่ำเสมอ เป็นการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยได้ด้วย

9. ระเบียบสะสม การใช้ระเบียบสะสมนั้นใช้ในการศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน ความสามารถพิเศษผู้เรียน และแก้ปัญหาส่วนตัวให้กับผู้เรียนได้ โดยใช้วิธีการบันทึกไว้เป็นระยะๆ ฉะนั้นระเบียบสะสมจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

10. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน การประเมินนี้เป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย และมีบทบาทมากต่อการวัดและประเมินผลในประเทศไทยด้วยเป็นวิธีการที่ผูกติดกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง ส่วนที่สำคัญในการประเมินนี้คือ ครู สามารถแยกประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นต้น

จากที่กล่าวถึงวิธีการประเมินตามสภาพจริงข้างต้นนั้น พอที่จะสรุปได้ว่า ในการประเมินตามสภาพจริงนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละบุคคล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การเขียนรายงานตนเองของนักเรียน การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติ การศึกษารายกรณี การเยี่ยมบ้าน และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

การปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2453 : 5) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาว่า เป็นการปรับเปลี่ยนการจัดการให้การศึกษาที่ดีมีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถผลิตคนที่มีคุณภาพและเป็นการศึกษาที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพการที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2539 : 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การยกเครื่องทางปัญญา การสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาในทุกส่วนของสังคมอย่างก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว โดยจัดระบบการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และการพัฒนาสถาบันต่าง ๆ ของสังคม และแนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับความเห็นของสิปปนนท์ เกตุทัต (2538 : 3) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การรื้อปรับกระบวนการทางการศึกษาและปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกันไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของคน ศักยภาพของชุมชนและสังคมให้ก้าวมันทันโลก แต่ในมุมมอง สุขวิช รังสีพล (2539 : 3 - 11) ได้ให้ความหมายที่แตกต่างว่า การปฏิรูปการศึกษาการปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรรเปลี่ยนแปลงและเพิ่มแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมด้วยตามความคาดหมายที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบาง หรือหมดไป และสามารถ

พัฒนาการศึกษาให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางวิชาการ และวิทยากร เชิงกุล (2541 : 226) ยังให้ความหมายที่แตกต่างว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง กระบวนการค้นคว้าวิจัย เรียนรู้ เผยแพร่ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งสังคมที่ทำให้นักเรียนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และประชาชนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และจิตสำนึกเข้าใจความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปสังคม เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมในระยะยาว

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด การบริหาร การเรียนรู้ และพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกประเภท ตั้งแต่ระดับผู้วางแผนนโยบาย ผู้ปฏิบัติลงมาถึงผู้เรียนที่เป็นส่วนสำคัญที่สุด เพื่อให้การจัดการศึกษาของไทยพัฒนา และมีคุณภาพก้าวหน้าเทียบทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าไปทั่วโลก

องค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 10 - 12) ได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน
2. การปฏิรูปหลักสูตร
3. การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ

ในส่วนของการการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขอกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงนั่นคือ การปฏิรูปการเรียนการสอน เท่านั้น

การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

1. การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 33-20) พอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่คตินั้นควรมีลักษณะดังนี้

- 1.1 ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 1.2 มีส่วนที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
- 1.3 เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.4 ต้องเป็นที่น่าสนใจผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกเบื่อหน่าย
- 1.5 มีความท้าทายให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้

- 1.6 ต้องสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
- 1.7 ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.8 ต้องมีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน
- 1.9 มีการคำนึงถึงภูมิหลังและศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 1.10 ต้องมีเทคนิควิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่ยึดแบบใดแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว
- 1.11 ต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
สมศักดิ์ ภูวิภาดาภรณ์ (2544 : 3 - 88) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สามารถนำมาเสนอเป็นตัวอย่างได้ดังนี้คือ
 1. การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
 2. การเรียนแบบประสบการณ์ (Experiential Learning)
 3. การเรียนแบบอภิปัญญา (Metacognition)
 4. การเรียนแบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งรูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถเชื่อมโยงการเก็บสะสมผลงาน/ชิ้นงานเพื่อจัดทำแฟ้มสะสมงานได้ดี

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มแรงจูงใจทางการเรียน มีวิธีการเรียน 3 วิธีคือ การแข่งขันเป็นทีม การประสบความสำเร็จเป็นทีม และวิธีการติดต่อภาพ

การเรียนแบบประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นจากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ๆ เจตคติใหม่ หรือการคิดใหม่ๆ

การเรียนแบบอภิปัญญา (Metacognition) เป็นการเข้าใจกระบวนการทางปัญญากล่าวคือ ผู้เรียนรู้ตัวว่าตนคิดอะไร คิดอย่างไร ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้ และผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดให้เหมาะสมได้ วิธีการอภิปัญญาที่นิยมใช้ คือ ฟังความสัมพันธ์ ทางความหมาย (Semantic Mapping) และเทคนิคการเรียนแบบ KWL (Know – Want – Learned)

การเรียนแบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นความสามารถในการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือไม่ซ้ำแบบใครอย่างมีความแปลกใหม่ เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กันกลายเป็นสิ่งใหม่ได้อย่างเหมาะสม เทคนิคการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์มีหลายอย่าง เช่น เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคกอร์ดอน เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ เทคนิคการรวบรวมปัญหาและหนทางแก้ไข กระบวนการแก้ปัญหา : ความคิดสร้างสรรค์ทุกขุม เทคนิคการเชื่อมโยงสัมพันธ์โดยใช้การเปรียบเทียบ และเทคนิคการสอนให้คิดประดิษฐ์

จึงสามารถสรุปการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ว่า การจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความถนัด ความพร้อม ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน การกิจสำคัญที่ครูผู้สอนต้องจัดเตรียมคือ การวางแผน และการเตรียมกิจกรรมการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ตรงตามหลักสูตรที่กำหนด

2. การประเมินตามสภาพจริง

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544 : 93 ; อ้างอิงจาก Popham 1995) ว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน (Real World Situations) และ (อ้างอิงจาก Zessoules & Gardner 1991) ว่าเป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (products) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) การที่จะทำใ้บรรลุถึงความต้องการของแต่ละบุคคลได้นั้น วิธีการประเมินตามสภาพจริงจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วย

สำหรับ บูรชัย ศิริมหาสาร (2541 : 5) ได้กล่าวถึงการประเมินตามสภาพจริงไว้ว่า การวัดและการประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญทางการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่เป็นกระจกเงาคอยสะท้อนภาพความสำเร็จ หรือล้มเหลวของครูและนักเรียน ดังนั้นนักการศึกษาจึงพยายามพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลโดยอาศัยคำถามที่ว่า “ทำอย่างไร จึงจะประเมินความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้” ที่เรียกว่า “ 4 P ” คือ วิธีการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้

1. Performance คือ วิธีการประเมินที่เป็นการแสดงออกของนักเรียนในภาคปฏิบัติ เช่น การสอบนาฏศิลป์ หรือภาษาไทยที่ให้นักเรียนอ่านให้ฟัง

2. Process คือ วิธีการประเมินที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนคือ การสังเกตขั้นตอนทำงาน หรือวิธีการแก้ปัญหาในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม

3. Products คือ วิธีการประเมินที่เน้นผลผลิตของนักเรียน เช่น การตรวจผลงานศิลปะ

4. Portfolio คือ วิธีการประเมินโดยให้นักเรียนเก็บสะสมงาน หรือจัดทำแฟ้มสะสมงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 4 - 5) กล่าวถึงความหมายของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริงโดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่าย และจะเกิดขึ้นได้ทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินที่มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ สำหรับสมนึก นนธิจันทร์ (2542 : 70) ได้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า เป็นการประเมินผลที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่ซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ ส่วน อารีย์ วชิรวราการ (2542 : 22) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินตามสภาพจริง ว่าเป็นกระบวนการในการสังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลจากวิธีการและผลที่นักเรียนทำ ซึ่งจะเป็นการประเมินที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนเน้นวัดที่การแสดงออก จัดกระบวนการวัดผลผลิต และเพิ่มสะสมงาน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544 : 98) ได้สรุปความหมายของการประเมินตามสภาพจริงได้ว่า ในเบื้องต้นการประเมินตามสภาพจริง หรือการประเมินทางเลือกใหม่ เป็นการประเมินที่ใช้เครื่องมือวัดหลากหลายวิธีเพื่อประเมินการปฏิบัติวัน-ต่อ-วัน ในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน แทนความเชื่อที่ใช้เพียงแบบทดสอบอย่างเดียวในการประเมินผล แต่สุวิทย์ มูลคำ (2543 : 22) ได้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมอง หรือการคิดและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ โดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอย่างไร และทำไมจึงทำอย่างนั้น การได้ข้อมูลว่า “เขาทำอย่างไร” และ “ทำไม” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป แต่ไตรรงค์ เจนการ (2544 : 27 ; อ้างถึงใน Meyer 1992) การประเมินตามสภาพที่แท้จริงหมายถึง การกำหนดให้ผู้เรียนมีเวลาอย่างเพียงพอต่อการวางแผน การลงมือทำงานได้ผลงานสำเร็จสมบูรณ์ การได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและได้ปรึกษาร่วมกับผู้เรียนด้วยกัน

จากที่กล่าวถึงวิธีการประเมินตามสภาพจริงข้างต้นนั้น พอที่จะสรุปได้ว่า ในการประเมินตามสภาพจริงนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละบุคคล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การเขียนรายงานตนเองของนักเรียน การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติ การศึกษารายกรณี การเยี่ยมบ้าน และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ อาจเป็นเพราะอยู่ในช่วงการปฏิรูปการเรียนการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สภาพและปัญหา การวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง พบว่า ในประเทศไทยมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงสามารถ นำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องเท่าที่สืบค้นได้ดังนี้

กษมา สารสมุทร (2524 : 79) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา สมรรถภาพด้านการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ผลปรากฏว่า ครูที่สอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และอยู่ไกลตัวจังหวัดค่อนข้างมีปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน การสอน

วิระพันธ์ สุনারักษ์ (2535 : 99-102) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสมรรถภาพ ทางการสอนของครูภาษาอังกฤษของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร ปรากฏว่า ครูภาษาอังกฤษที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความ ต้องการเสริมสมรรถภาพทางการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันกับครูที่ปฏิบัติงานสอนใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสิทธิ์ คันชอทอง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารวิชาการ เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนที่ปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดให้มีคลังข้อสอบวัดผล

ประวิทย์ มาดีประเสริฐ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตาม ทัศนคติของผู้บริหารงานวิชาการในเขตการศึกษา 6 พบว่า ในเรื่องการวัดผลและการประเมินผล ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลประเมินผล

สุนิสา เตละกุล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนใน ระดับ อุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า อาจารย์ที่สอนใน คณะต่างกัน มีปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหา ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านเครื่องมือ และบริการจากหน่วยงานในการวัดและ ประเมินผลการเรียน พบว่า โดยเฉลี่ยอาจารย์ที่สอนในคณะต่าง ๆ มีปัญหาในระดับปานกลาง ทุกด้าน อาจารย์ที่สอนในคณะต่าง ๆ กันมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดและประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยอาจารย์ที่สอนในคณะพยาบาลศาสตร์ความรู้

ความเข้าใจในหลักการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าอาจารย์ที่สอนในคณะบริหารธุรกิจ ส่วน
คณะอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กัลยา สุทธิศิริ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาแนวโน้มการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ใน
ทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2549) ผลการวิจัยปรากฏว่า การวัดประเมินผลการเรียนคณิตศาสตร์
นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดพัฒนาการผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย และเน้นการ
ปฏิบัติจริง โดยใช้บันทึกเป็นแฟ้มสะสมงาน เกณฑ์ในการประเมินมี 2 แบบ คือ อิงกลุ่ม และ
อิงเกณฑ์จึงสามารถยืดหยุ่นได้

จิตรา กาญจนวิบูลย์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัญหาทางวัดผลและ
ประเมินผลคือ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการใช้วัดประเมินผลไม่เพียงพอ
สาเหตุจากงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ

ทูน ภาษิธรรม (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการสอนภาษาไทยของครูภาษาไทยดีเด่นใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ปรากฏว่า ด้านการวัดและประเมินผล
ครูภาษาไทยดีเด่นส่วนใหญ่ใช้การสังเกต ซักถามขณะสอน ให้ทำแบบฝึกหัด และแบบวัด
จุดประสงค์

พิศมัย จันทนมัทฐ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า ครูติดตามประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนด้วยการ
ช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคที่นักเรียนพบ การประเมินผลงานนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้
นักเรียนเห็นข้อดีและข้อด้อยของผลงานแล้วนำไปปรับปรุง ปัญหาการจัดโครงการวิทยาศาสตร์
อีกตัวคือปัญหาการประเมินผลการจัดโครงการคือ ครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือในการประเมิน

มธุรส พะวินรัมย์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานโครงการปรับปรุงคุณภาพ
การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ระดับ
การปฏิบัติการในโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลการเรียน
การสอนแล้วนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนตนเอง

รัชณี ตะเภาพงษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปรากฏว่า ในส่วนของการประเมิน
ผลการเรียนครูผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผล โดยการตรวจผลงาน แบบฝึกหัด และการทำ
การบ้านนักเรียน

รัชณีวัลย์ จุลบาท (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร
ระดับท้องถิ่น กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า มีการวัดและการประเมินผลโดยการตรวจผลงาน การสังเกต การปฏิบัติงานและการทดสอบ ปัญหาที่พบคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ

สัญญา เรืองถาวรกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนเพศศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนใช้การวัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาการเรียนการสอน โดยการทดสอบ และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการเรียนการสอน

วนิดา การขยัน (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษา ที่ต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

เฟื่องฟ้า กัลยาศิริ (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการเรียน การสอนของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัด สงขลา ที่พบว่า ครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยครูที่ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน มากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญา ตรี

เดชา พูลวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาการวิจัยชั้นเรียนของ ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สุชาดา สงนุ้ย (2542 : 141) สภาพของปัญหาการวัดและประเมินผลเฉพาะที่สำคัญปรากฏ ว่า ครูขาดความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือไม่สามารถดำเนินการวัดผลและประเมินผล ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตรงตามความเป็นจริง ครูวัดผลไม่ตรงตามเป็นจริง วัดและประเมินผล ไม่ครอบคลุมทักษะภาษาทุกด้าน มุ่งเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนา แต่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลเพื่อการตัดสินใจว่านักเรียนสอบได้ หรือสอบตกตอนปลายภาค เรียนเท่านั้น สาเหตุของปัญหาด้านการวัดและประเมินผลภาษาไทยเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ เกี่ยวกับจุดประสงค์ และวิธีการวัดและประเมินผลของครู ขาดการประชุม อบรม สัมมนา ผลของ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องการ

นันทวุฒิ คีรีมา (2548 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่พบว่า ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน องค์กรประกอบด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมีการประเมินผลตามสภาพจริง มากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 15 ปี

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าในส่วนการวัดและประเมินผลการเรียน ได้กล่าวถึงทั้งด้านความสำคัญของการวัดและประเมินผล ด้านการใช้วิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน การต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

สเตทเซอร์ และคณะ (มงคล เพาะผล 2544 : 44 ; อ้างอิงจาก ดำรัส สีหวิรัชชาติ 2542) ได้สำรวจข้อมูลครูทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 600 คน ในรัฐเวอร์มอนต์ ที่ใช้แฟ้มสะสมงานนักเรียนในการประเมินผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการเรียน โดยสำรวจความเห็นของครูเกี่ยวกับการนำไปประยุกต์ใช้ และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงปีการศึกษา 1991 และ 1992 ผลการศึกษาพบว่า การใช้แฟ้มสะสมงานมีผลทำให้หลักสูตรและการสอนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี โดยวิชาคณิตศาสตร์สามารถแก้ปัญหาและทักษะการสื่อความทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน พัฒนาไปได้ดีกว่าการใช้วิธีการวัดผลแบบเดิม ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบ คือ ครูมีภาระเพิ่มขึ้นในการวางแผนการจัดการและการประเมินให้คะแนน

ฮิลเลอร์ (อมรา จิตต์กฤษ 2545 : 42 ; อ้างอิงจาก Hillyer 1993: p.53) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้แฟ้มผลงานต่อการประเมินตนเองในการพัฒนาการอ่าน และใช้ผลการประชุมตกลงกันโดยใช้แฟ้มผลงานนักเรียนเกรด 2 ที่มีต่อการพัฒนาการอ่าน ในการศึกษาการประเมินตนเองของนักเรียน ทำการรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนภาษาอย่างเป็นธรรมชาติของนักเรียน 2 ห้องเรียน แต่ละห้องมีจำนวนนักเรียน 32 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุม การเก็บรวบรวมผลงานตลอดปี จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการของการใช้แฟ้มพัฒนางาน มีผลต่อความสามารถในการประเมินตนเองของนักเรียน การใช้แฟ้มผลงานทำให้มีผลทางบวกกับการรับรู้ของนักเรียนในฐานะของนักเขียน นักอ่าน ซึ่งการประเมินตนเองของนักเรียนทำให้ทราบถึงจุดเด่น และจุดบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนได้ดี

อีเวนส์ (อมรา จิตต์กุลศล 2545 : 41 : อ้างอิงจาก Evans 1994 : p.108) ได้ศึกษาผลการใช้เพิ่มพัฒนางานของนักเรียนสำหรับประเมินผลการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนแวนเดอร์เบิร์ก ผลการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. เนื้อหาของเพิ่มพัฒนางานควรประกอบด้วย เนื้อหาทั่วไป และเนื้อหาเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับสูง
2. เกณฑ์การประเมินควรกำหนดให้ชัดเจนระหว่างเกณฑ์ที่ครูใช้ เกณฑ์ที่นักเรียนใช้ หรือใช้เกณฑ์ร่วมกัน
3. กิจกรรมกลุ่มควรใช้ให้มากที่สุดในการใช้เพิ่มพัฒนางานประเมินภาษาต่างประเทศ เพราะจะทำให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าใช้ภาษาต่างประเทศ ในการพูดคุยสนทนา นอกจากนี้ควรมีการอภิปรายซักถาม การนำเสนอผลงานและการพบปะผู้ปกครอง

เฮย์ส และคณะ (อมรา จิตต์กุลศล 2545 : 42 : อ้างอิงจาก Hayes and Others 1994 : p.72) ศึกษาผลการใช้เพิ่มพัฒนางานเพื่อประเมินทักษะพื้นฐานทางการเรียนของนักเรียนเกรด 12 จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า 60 % ของหลักฐานในเพิ่มพัฒนางานที่สมบูรณ์ของนักเรียนแต่ละคนประกอบด้วย แบบประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบพัฒนาการ ใบบงาน ผลงาน ข้อมูลส่วนตัว บัญชี รายการการไปทัศนศึกษาดูงาน รายละเอียดการปรับปรุงเพิ่มพัฒนางานระหว่างการพัฒนา นอกจากนี้พบว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน การวางแผนการเรียน การหาความต้องการจำเป็นทางการเรียนมีผลในทางบวกต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนมีความสำคัญ จะเห็นว่า ได้กล่าวถึงทั้งด้านความสำคัญของการวัดและประเมินผล ด้านการใช้วิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน การต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปพัฒนา และปรับปรุงการเรียน การสอนทั้งเห็นว่าจำเป็นจะต้องพัฒนาทั้งตัวผู้สอน และเทคนิควิธีการใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน

ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดตัวแปรที่น่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน คือ คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาที่สำเร็จ และชั้นที่สอนประจำที่ต่างกัน น่าจะเป็นสาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ทั้งปัจจุบันยังพบว่า การวัดและประเมินผลยังมีข้อบกพร่องโดยเฉพาะในเรื่อง ความรู้และประสบการณ์ ความคิดเห็นด้านประโยชน์ การนำวิธีการที่ใช้ นอกจากนี้ปัญหาการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เช่น ความเข้าใจของผู้ปกครอง การวางแผนการวัดและประเมินผล การนำเทคนิควิธีมาใช้ เป็นต้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการศึกษาว่า สภาพทั่วไป และปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนตาม

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการประเมินตามสภาพจริง ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอนาทวีว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปที่เป็นความรู้และประสบการณ์ ด้านการวัดและ
ประเมินผลตามสภาพจริง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ความสำคัญและสภาพทั่วไปที่ใช้วิธีการ
วัดและประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งมีปัญหากการวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า คุณวุฒิการศึกษา
ประสบการณ์ สาขาที่สำเร็จ และชั้นที่สอนประจำของครูจะผลส่งให้การวัดและประเมินผลการเรียน
การสอนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรบ้าง ซึ่งจะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาปรับปรุงการเรียน
การสอนต่อไป

